Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
RIMVYDAS NORKUS
2 päivänä lokakuuta 2025[1]

Asia C-516/24 [Winderwill][i]

BC, jota edustaa säännönmukaisesti hänen laillinen edustajansa,
vastaan
LG

(Ennakkoratkaisupyyntö – Amtsgericht Schleswig (Schleswigin alioikeus, Saksa))

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö siviilioikeudellisissa asioissa – Toimivalta – Asian vireillepano tuomioistuimessa – Oikeusapuhakemuksen jättäminen elatusvelvollisuuden muuttamista koskevan kanteen nostamista varten – Elatusvelvollisuuden muuttamista koskevan kanteen nostaminen myöhemmin toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa

1. Tämän ennakkoratkaisupyynnön oikeudellisen kehyksen muodostaa toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annettu asetus (EY) N:o 4/2009.[2] Käsiteltävää asiaa koskevien oikeussääntöjen ja tosiseikkojen yhteydessä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymyksessä pyydetään unionin tuomioistuinta tarkastelemaan kyseisen asetuksen 9 artiklan a alakohdassa tarkoitetun haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitteen tulkintaa. Unionin tuomioistuimen on erityisesti lausuttava siitä, voiko tähän käsitteeseen kuulua oikeusapuhakemus,[3] jonka elatusvelkoja on jättänyt velallisen haastamiseksi oikeuteen.

[1] Alkuperäinen kieli: ranska.

[i] Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa asian minkään asianosaisen todellista nimeä.

[2] Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18.12.2008 annettu neuvoston asetus (EUVL 2009, L 7, s. 1).

[3] Tässä ratkaisuehdotuksessa ilmaisu oikeusapu (aide judiciaire) kattaa (paitsi saksankielisen käsitteen Prozesskostenhilfe) myös asian kannalta merkityksellisissä kansallisissa säännöksissä tarkoitetun käsitteen Verfahrenskostenhilfe, jota käytetään ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksessä.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Kansainvälinen oikeus

2. Haagin pöytäkirjan [4] 3 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Elatusvelvoitteisiin sovelletaan sen maan lakia, jossa elatusapuun oikeutetun asuinpaikka on, ellei tässä pöytäkirjassa toisin määrätä.”

3. Kyseisen pöytäkirjan 4 artiklassa määrätään tietyistä elatusapuun oikeutettuja suosivista erityissäännöistä, joita sovelletaan erityisesti vanhemmilla lapsiaan kohtaan oleviin elatusvelvoitteisiin. Kyseisen artiklan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Sen estämättä, mitä 3 artiklassa määrätään, sovelletaan tuomioistuinvaltion lakia, jos elatusapuun oikeutettu on saattanut asian sen valtion toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi, jossa elatusvelvollisella on asuinpaikka. Jos elatusapuun oikeutettu ei kuitenkaan voi saada elatusapua elatusvelvolliselta tämän lain nojalla, sovelletaan elatusapuun oikeutetun asuinpaikan lakia.”

B Unionin oikeus

Asetus N:o 4/2009

4. Asetuksen N:o 4/2009 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan, että unionin lainsäätäjä antoi tämän asetuksen, jotta voidaan saavuttaa unionin tavoite pitää yllä ja kehittää vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta, jossa varmistetaan henkilöiden vapaa liikkuvuus.

5. Johdanto-osan yhdeksännen perustelukappaleen mukaan kyseisellä asetuksella on tarkoitus helpottaa sellaisen elatussaatavaa koskevan päätöksen saamista, joka on ilman eri toimenpiteitä täytäntöönpanokelpoinen toisessa jäsenvaltiossa ilman minkäänlaisia muita muodollisuuksia.

6. Asetuksen N:o 4/2009 johdanto-osan 36 perustelukappaleen ja V luvun, jonka otsikko on ”Oikeuden saatavuus”, mukaan kyseisellä asetuksella on tarkoitus luoda elatusvelvoitteita koskevissa asioissa noudatettava erityinen oikeusapujärjestely, jonka nojalla sellaisissa menettelyissä, jotka liittyvät alle 21-vuotiaita lapsia koskeviin elatusvelvoitteisiin ja jotka toteutetaan keskusviranomaisten välityksellä, aiheutuvista kustannuksista vastataan kokonaisuudessaan.

7. Kyseisen asetuksen johdanto-osan 44 perustelukappaleessa todetaan, että asetuksella olisi muutettava asetusta (EY) N:o 44/2001 [5] korvaamalla sen elatusvelvoitteita koskevat säännökset.

[4] Kyseinen pöytäkirja on elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdyn Haagin pöytäkirjan tekemisestä Euroopan yhteisön toimesta 30.11.2009 tehdyn neuvoston päätöksen 2009/941/EY (EUVL 2009, L 331, p. 17) liitteenä (jäljempänä vuoden 2007 Haagin pöytäkirja).

[5] Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EUVL 2001, L 12, s. 1).

8. Asetuksen N:o 4/2009 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Elatusvelvoitteita koskevissa asioissa ovat jäsenvaltioissa toimivaltaisia:

a) vastaajan asuinpaikan tuomioistuin, tai

b) velkojan asuinpaikan tuomioistuin, tai

– –”

9. Kyseisen asetuksen 9 artiklan, jonka otsikko on ”Asian vireillepano tuomioistuimessa”, a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä lukua sovellettaessa asian katsotaan olevan vireillä tuomioistuimessa:

a) ajankohtana, jona haastehakemus tai vastaava asiakirja jätetään tuomioistuimeen, edellyttäen, että kantaja ei ole sen jälkeen jättänyt toteuttamatta häneltä edellytettyjä toimenpiteitä haasteen antamiseksi tiedoksi vastaajalle – –”

10. Kyseisen asetuksen 12 artiklassa, jonka otsikko on ”Vireilläolo”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa pannaan samojen osapuolten välillä vireille samaa asiaa koskevia kanteita, muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on pantu vireille ensimmäisenä, on omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely, kunnes on ratkaistu, että tuomioistuin, jossa kanne on pantu ensimmäisenä vireille, on toimivaltainen.

2. Kun on ratkaistu, että se tuomioistuin, jossa kanne on pantu ensimmäisenä vireille, on toimivaltainen, on muiden tuomioistuinten tuon tuomioistuimen toimivallan vuoksi jätettävä asia tutkimatta.”

11. Kyseisen asetuksen 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Elatusvelvoitteisiin sovellettava laki määräytyy [vuoden 2007 Haagin pöytäkirjan] mukaisesti niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä väline sitoo.”

C Saksan oikeus

1. FamFG

12. Perhe- ja hakemuslainkäyttöasioissa noudatettavasta menettelystä annetun lain (Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, jäljempänä FamFG) 76 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Oikeusapua koskevia siviiliprosessilain (Zivilprozessordnung) säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin [FamFG:ssä tarkoitetun] oikeusavun myöntämiseen, jollei jäljempänä toisin säädetä.”

13. FamFG:n 77 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Ennen oikeusavun myöntämistä tuomioistuin voi antaa muille osapuolille mahdollisuuden esittää huomautuksensa. Hakemusmenettelyissä vastapuolella on oltava mahdollisuus ottaa kantaa siihen, katsooko hän oikeusavun myöntämisedellytysten täyttyvän, jollei tämä vaikuta erityisistä syistä epätarkoituksenmukaiselta.”

14. FamFG:n 113 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Avioliitto- ja perheasioissa – – sovelletaan soveltuvin osin siviiliprosessilain yleisiä säännöksiä ja erityisiä säännöksiä, jotka koskevat alueellisissa alioikeuksissa vireille pantavia menettelyjä.”

2. ZPO

15. Siviiliprosessilain (Zivilprozessordnung, jäljempänä ZPO) 114 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Asianosainen, joka ei henkilökohtaisen ja taloudellisen tilanteensa vuoksi voi vastata oikeudenkäyntikuluista tai voi vastata niistä vain osittain tai useammassa erässä, voi hakemuksesta saada oikeusapua, jos aiotulla oikeussuojakeinolla tai puolustautumiskeinolla on riittävät menestymisen mahdollisuudet eikä se vaikuta aiheettomalta. Rajat ylittävään oikeusapuun Euroopan unionin alueella sovelletaan lisäksi 1076–1078 §:ää.”

16. ZPO:n 117 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Oikeusapua koskeva hakemus on tehtävä asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle; hakemus voidaan esittää suullisesti kirjaamossa kirjattavaksi. Hakemuksessa on esitettävä riidan tiedot ja mainittava todisteet. – –

(2) Hakemukseen on liitettävä asianosaisen ilmoitus henkilökohtaisesta ja taloudellisesta tilanteestaan (perhesuhteet, ammatti, varallisuus, tulot ja rasitteet) sekä vastaavat asiakirjatodisteet. Ilmoitus ja asiakirjatodisteet voidaan antaa vastapuolelle tiedoksi ainoastaan asianosaisen suostumuksella, jollei vastapuolella ole siviilioikeudellisten säännösten nojalla oikeus saada tietoa hakijan tuloista ja omaisuudesta. Hakijalla on oltava mahdollisuus esittää huomautuksensa ennen kuin hänen ilmoituksensa toimitetaan vastapuolelle. Hänelle ilmoitetaan ilmoituksensa toimittamisesta.

(3) Menettelyn yksinkertaistamiseksi ja yhtenäistämiseksi liittovaltion oikeusministeriö valtuutetaan ottamaan liittoneuvoston suostumuksella asetuksella käyttöön ilmoituslomakkeita. – –

(4) Jos on otettu käyttöön 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituslomakkeita, asianosaisen on käytettävä niitä. – –”

17. ZPO:n 118 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Vastapuolella on oltava mahdollisuus ottaa kantaa siihen, katsooko hän oikeusavun myöntämisedellytysten täyttyvän, jollei tämä vaikuta erityisistä syistä epätarkoituksenmukaiselta. Tämä kannanotto voidaan esittää suullisesti kirjaamossa kirjattavaksi. Tuomioistuin voi kutsua osapuolet suulliseen käsittelyyn, jos on odotettavissa, että asiasta päästään sopimukseen; sovinto

on kirjattava tuomioistuimen pöytäkirjaan. Vastapuolelle aiheutuneita kuluja ei korvata. Asianosaisen, joka velvoitetaan maksamaan oikeudenkäyntikulut, on maksettava 2 §:n 3 momentin mukaisesta todistajien ja asiantuntijoiden kuulemisesta aiheutuneet kulut. 128a §:ää sovelletaan soveltuvin osin kolmannen virkkeen nojalla pidettävään suulliseen käsittelyyn.”

18. ZPO:n 167 §, jonka otsikko on ”Tiedoksiannon takautuva vaikutus”, säädetään seuraavaa:

”Jos tiedoksiannossa on noudatettava määräaikaa tai jos vanhentumisaika on aloitettava uudelleen tai keskeytettävä siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch) 204 §:n nojalla, tämä vaikutus toteutuu jo hakemuksen tai ilmoituksen vastaanottamisen yhteydessä, jos tiedoksianto tapahtuu pian sen jälkeen.”

19. ZPO:n 261 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Riita-asia tulee vireille kanteen nostamisella.

– –

(3) Vireilläololla on seuraavat vaikutukset:

1. asian ollessa vireillä kukaan asianosaisista ei voi saattaa asiaa vireille muualla;

– –”

3. BGB

20. Siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB) 204 §:n (”Vanhentumisen keskeyttäminen oikeussuojakeinoin”) 1 momentin 14 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Vanhentuminen keskeytyy

– –

oikeusavun myöntämistä koskevan ensimmäisen hakemuksen tiedoksiannosta; jos tiedoksianto tapahtuu pian hakemuksen jättämisen jälkeen, vanhentumisen keskeytyminen alkaa hakemuksen jättämisestä.”

II Pääasian tosiseikat, ennakkoratkaisukysymys ja menettely unionin tuomioistuimessa

21. Pääasian hakijana oleva BC on pääasian vastapuolena olevan LG:n poika. BC:n asuinpaikka on Ruotsissa, ja LG asuu Saksassa.

22. BC jätti 17.12.2021 ennakkoratkaisua pyytäneeseen Amtsgericht Schleswigiin (Schleswigin alioikeus, Saksa) oikeusapuhakemuksen lapsen elatusavun muuttamista koskevan kanteen nostamiseksi. BC toimitti hakemuksen mukana muutosluonnoksen ja täsmensi, että se toimitetaan virallisesti, jos oikeusapu myönnetään.

23. Ennen kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ratkaisi oikeusapuhakemuksen, LG nosti 28.1.2022 BC:tä koskevan elatusvelvollisuutensa muuttamista koskevan kanteen Eskilstuna tingsrättissä (Eskilstunan käräjäoikeus, Ruotsi).

24. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin hylkäsi 29.3.2022 antamallaan päätöksellä BC:n oikeusapuhakemuksen sillä perusteella, että se ei ole kansainvälisesti toimivaltainen. BC teki valituksen Schleswig-Holsteinisches Oberlandesgerichtiin (Schleswig-Holsteinin osavaltion ylioikeus, Saksa), joka kumosi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen päätöksen 27.5.2022 antamallaan päätöksellä ja myönsi BC:lle oikeusavun.

25. Tämän jälkeen BC nosti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa elatusvelvollisuuden muuttamista koskevan kanteen, joka annettiin LG:lle tiedoksi 21.7.2022.

26. LG:n Eskilstuna tingsrättissä nostama muutoskanne oli tällä välin hylätty kansainvälisen toimivallan puuttumisen perusteella. Högsta domstolen (korkein oikeus, Ruotsi) kumosi tämän ratkaisun ja palautti asian ensimmäisen asteen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Ensimmäisen asteen tuomioistuin keskeytti 6.5.2024 antamallaan päätöksellä asian käsittelyn asetuksen N:o 4/2009 12 artiklan 1 kohdan nojalla.

27. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä on ratkaistava sen tuomioistuimen toimivaltaisuus, jossa asia on pantu ensimmäisenä vireille asetuksen N:o 4/2009 12 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Kyseinen tuomioistuin pohtii oman toimivaltaisuutensa selvittämiseksi, voidaanko oikeusapuhakemusta pitää kyseisen asetuksen 9 artiklan a alakohdassa tarkoitettuna haastehakemusta vastaavana asiakirjana. Koska unionin tuomioistuin ei ole vielä ratkaissut tätä kysymystä, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä riittävä oikeusvarmuus edellyttää asetuksen N:o 4/2009 yhtenäistä tulkintaa.

28. Tässä tilanteessa Amtsgericht Schleswig on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko oikeusapuhakemusta, johon on liitetty luonnoksena elatusavun muuttamista koskeva hakemus, joka on tarkoitus toimittaa virallisesti, jos oikeusapu myönnetään, pidettävä [asetuksen N:o 4/2009] 9 artiklan a alakohdassa tarkoitettuna vastaavana asiakirjana, mikä merkitsee sitä, että asia on pantu vireille kansallisessa tuomioistuimessa ja että kyseisen tuomioistuimen toimivalta on vahvistettu?”

29. Ennakkoratkaisupyyntö, joka on päivätty 22.7.2024, saapui unionin tuomioistuimen kirjaamoon 24.7.2024. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet pääasian hakija ja vastapuoli, Saksan ja Tšekin hallitukset sekä Euroopan komissio. Asiassa pidettiin 18.6.2025 istunto, jonka aikana komissio ja Saksan hallitus esittivät suullisia huomautuksia.

III Asian tarkastelu

A Päätelmät, joita voidaan tehdä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, jossa haastehakemuksen tai vastaavan asiakirjan käsitettä on tarkasteltu muiden oikeudellisten välineiden yhteydessä

30. Aluksi on todettava, että koska unionin tuomioistuinta pyydetään käsiteltävässä asiassa tulkitsemaan asetuksen N:o 4/2009 9 artiklan a alakohdassa tarkoitettua haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitettä, on pohdittava, saadaanko muista asiaa koskevista oikeudellisista välineistä ja niitä koskevista unionin tuomioistuimen tulkinnoista tukea tai jopa vastauksia tähän kysymykseen. Haastehakemuksen ja erityisesti vastaavan asiakirjan käsitteet ovat nimittäin monialaisia käsitteitä, jotka sisältyvät useisiin tuomioistuimen toimivaltaa siviilioikeuden alalla koskeviin kansainvälisiin yleissopimuksiin tai muihin oikeudellisiin välineisiin. Unionin tuomioistuin on jo tulkinnut näitä käsitteitä, minkä perusteella niiden rajoja voidaan hahmotella kyseisten kansainvälisten yleissopimusten ja oikeudellisten välineiden yhteydessä. Nämä yleissopimukset ja oikeudelliset välineet on mielestäni välttämätöntä palauttaa mieleen ennen unionin tuomioistuimelle käsiteltävässä asiassa esitetyn ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelua.

31. Tässä yhteydessä on todettava, että ensimmäisissä tuomioissaan, joissa unionin tuomioistuin on esittänyt tulkintansa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Brysselin yleissopimus)[6] yhteydessä, unionin tuomioistuimella on ollut jo tilaisuus täsmentää, että haastehakemus tai muu vastaava asiakirja tarkoittaa asiakirjaa tai asiakirjoja, joiden asianmukainen ja riittävän ajoissa suoritettu tiedoksianto antaa vastaajalle mahdollisuuden valvoa oikeuksiaan ennen kuin annetaan täytäntöönpanokelpoinen ratkaisu alkuperävaltiossa.[7]

32. Tämän määritelmän perusteella unionin tuomioistuin on katsonut, että Saksan oikeuden mukaista maksamismääräystä (Zahlungsbefehl), jonka tiedoksi antamisen perusteella hakija voi saada täytäntöönpanokelpoisen ratkaisun, jollei kyseistä määräystä vastusteta,[8] ja Italian oikeuden mukaista maksamismääräystä (decreto ingiuntivo), joka annetaan tiedoksi yhdessä hakemuksen kanssa, pidetään haastehakemuksena.[9]

33. Unionin tuomioistuin on sitä vastoin katsonut, että Saksan oikeuden mukainen täytäntöönpanomääräys (Vollstreckungsbefehl), joka on täytäntöönpanokelpoinen ja joka on annettu maksamismääräyksen tiedoksi antamisen jälkeen, ei kuulu tähän haastehakemuksen määritelmään.[10]

6 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 Brysselissä allekirjoitettu yleissopimus (EYVL 1972, L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna uusien jäsenvaltioiden liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen tehdyillä yleissopimuksilla. Tältä osin on aiheellista muistuttaa, että asetuksella N:o 4/2009, jonka tulkintaa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, korvattiin – kuten sen 68 artiklan 1 kohdasta ja 75 artiklan 2 kohdasta ilmenee – elatusvelvoitteiden osalta asetus N:o 44/2001, jolla oli puolestaan korvattu Brysselin yleissopimus jäsenvaltioiden välillä.

7 Tuomio 13.7.1995, Hengst Import (C-474/93, EU:C:1995:243, 19 kohta; jäljempänä tuomio Hengst Import).

8 Tuomio 16.6.1981, Klomps (166/80, EU:C:1981:137, 9 kohta).

9 Tuomio Hengst Import, 20 ja 21 kohta.

10 Tuomio 16.6.1981, Klomps (166/80, EU:C:1981:137, 9 kohta).

34. Edellä mainitusta oikeuskäytännöstä tehtävien päätelmien perusteella unionin tuomioistuin on todennut edelleen maksamismääräysmenettelyjen yhteydessä Lugano II -yleissopimuksen [11] osalta, että kahden sellaisen perättäisen menettelyn tapauksessa, joista kummassakin voidaan sen päättyessä saada samaa velvoitetta koskeva täytäntöönpanokelpoinen ratkaisu, ensimmäisen menettelyn käynnistäjää voidaan pitää toisen menettelyn haastehakemuksena ainoastaan silloin, kun kyseisten menettelyjen välillä on toiminnallinen yhtenäisyys. [12]

35. Tässä yhteydessä on tärkeää painottaa, että edellä mainittu toiminnallisen yhtenäisyyden kriteeri mainitaan myös muussa haastehakemuksen tai vastaavan asiakirjan käsitteiden tulkintaa koskevassa oikeuskäytännössä, erityisesti tuomiossa Schlömp, [13] joka sekin koskee Lugano II -yleissopimuksen tulkintaa. [14]

36. Kyseisessä tuomiossa unionin tuomioistuin vahvisti toiminnallisen lähestymistavan ja katsoi lähinnä, että ajankohta, jona pakollinen sovittelumenettely on aloitettu sovittelijaviranomaisessa Sveitsin oikeuden mukaisesti, muodostaa ajankohdan, jona asian katsotaan tulleen vireille ”tuomioistuimessa”. Se korosti lisäksi, että kun otetaan huomioon Lugano II -yleissopimuksella ja erityisesti asetuksella N:o 44/2001 käyttöön otettujen vireilläolovaikutustilanteiden ratkaisemista koskevien järjestelmien samankaltaisuus [15] ja kyseisen yleissopimuksen ja kyseisen asetuksen toisiaan vastaavien sääntöjen yhtenäisen tulkinnan tavoite, vireilläolovaikutustilanne on luonteeltaan objektiivinen ja automaattinen, ja se perustuu siihen ajalliseen järjestykseen, jossa asiat on pantu vireille tuomioistuimissa. [16] Samantapainen toteamus on esitetty toisessa tärkeässä tähän asiaan liittyvässä tuomiossa, nimittäin tuomiossa HanseYachts. [17]

37. Viimeksi mainitussa tuomiossa unionin tuomioistuimen oli lausuttava siitä, onko kirjelmä, jolla on aloitettu menettely selvittämistoimen toteuttamiseksi ennen oikeudenkäyntiä, vireilläolovaikutustilanteessa haastehakemus tai vastaava asiakirja vai onko tällaiseksi katsottava ainoastaan kirjelmä, jolla on saatettu vireille kanne [18] eli pääasian menettely. [19]

[11] Luganossa 30.10.2007 allekirjoitettu tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa siviili- ja kauppaoikeuden alalla koskeva yleissopimus, jonka tekeminen hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 27.11.2008 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2009/430/EY (EUVL 2009, L 147, s. 1; jäljempänä Lugano II -yleissopimus).

[12] Ks. tuomio 30.3.2023, PT (Sveitsin oikeuden mukainen maksamismääräys) (C-343/22, EU:C:2023:276, 35 kohta).

[13] Tuomio 20.12.2017 (C-467/16, EU:C:2017:993; jäljempänä tuomio Schlömp).

[14] Lugano II -yleissopimuksen 9 jakso, jonka otsikko on ”Vireilläolo ja samassa yhteydessä käsiteltävät kanteet”, sisältää 27 artiklan. Kyseisen artiklan 2 kohdassa määrätään vireilläolon yhteydessä, että ”kun on ratkaistu, että se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen, tulee muiden tuomioistuinten tuon tuomioistuimen toimivallan vuoksi jättää asia tutkimatta”. Kyseisen yleissopimuksen 30 artiklan 1 kohdassa todetaan lähinnä, että asia tulee vireille tuomioistuimessa ”ajankohtana, jona haastehakemus tai vastaava asiakirja jätetään tuomioistuimeen, edellyttäen, että kantaja ei ole sen jälkeen jättänyt ryhtymättä häneltä edellytettyihin toimiin haasteen antamiseksi tiedoksi vastaajalle”.

[15] Tässä yhteydessä on korostettava, että unionin tuomioistuin täsmensi tuomion Schlömp 41 ja 42 kohdassa, että kuten asetuksen N:o 4/2009 68 artiklan 1 kohdasta ilmenee, tällä asetuksella muutetaan asetusta N:o 44/2001 korvaamalla mainitun asetuksen elatusvelvoitteita koskevat säännökset. Koska Lugano II -yleissopimuksen 64 artiklan 1 kohdassa viitataan asetukseen N:o 44/2001 tehtyihin muutoksiin, tämän viittauksen on ymmärrettävä kattavan asetuksen N:o 4/2009, jonka tulkintaa nyt käsiteltävä asia koskee.

[16] Tuomio Schlömp, 47–58 kohta.

[17] Tuomio 4.5.2017 (C-29/16, EU:C:2017:343; jäljempänä tuomio HanseYachts).

[18] Tuomio HanseYachts, 20 kohta.

[19] Unionin tuomioistuin tulkitsi erityisesti asetuksen N:o 44/2001 30 artiklaa, joka koskee ajankohtaa, jona asian on katsottava tulleen vireille tuomioistuimessa, ja jonka sanamuoto on sama kuin asetuksen N:o 4/2009 9 artiklan a alakohdan sanamuoto.

38. Ottaen huomioon asetuksen N:o 44/2001 30 artiklan asianyhteyden, sen tavoitteen,[20] ensimmäisen todistelumenettelyn itsenäisyyden suhteessa toiseen pääasiamenettelyyn ja hyvin selkeän katkon näiden kahden menettelyn välillä unionin tuomioistuin katsoi, että vireilläolovaikutustilanteessa ajankohtaa, jona on aloitettu menettely selvittämistoimen toteuttamiseksi ennen oikeudenkäyntiä, ei voida pitää ajankohtana, jona asian asetuksen N:o 44/2001 30 artiklan 1 alakohdassa tarkoitetulla tavalla ”katsotaan olevan vireillä” tuomioistuimessa, jonka on ratkaistava pääasian kanne jäsenvaltiossa kyseisen selvittämistoimen tuloksen perusteella.[21]

39. Toisin sanoen unionin tuomioistuimen mukaan kirjelmää, jossa tuomioistuinta vaaditaan toteuttamaan selvittämistoimi ennen oikeudenkäyntiä, ei voida pitää haastehakemuksena tai vastaavana asiakirjana lähinnä siksi, että tällaisella asiakirjalla vireille pantu menettely on itsenäinen suhteessa pääasiamenettelyyn.

40. Edellä mainitusta oikeuskäytännöstä voidaan tehdä tässä yhteydessä seuraavat päätelmät. Yhtäältä haastehakemus tai vastaava asiakirja on annettava tiedoksi vastapuolelle, jotta tämä voi käyttää puolustautumisoikeuksiaan.[22] Tämä vaatimus tarkoittaa loogisesti sitä, että kyseisen asiakirjan on oltava luonteeltaan sellainen, että sillä tiedotetaan vastapuolelle asian vireille saattamisesta häntä vastaan ja oikeusriidan olennaisista seikoista, joiden perusteella vastapuoli voi päättää, pitääkö hänen organisoida puolustuksensa.[23] Koska asian vireillepano johtaa tuomioistuimen ratkaisuun, puolustautumisoikeuksien ja yleisemmin kontradiktorisen vaiheen noudattaminen on erityisen tärkeää. Tämä on ymmärrettävissä kansainvälistä toimivaltaa koskevista oikeudellisten välineiden valossa, joilla varmistetaan, että tuomioistuimen ratkaisuihin, joiden tunnustaminen ja täytäntöönpano on taattava kaikissa näiden välineiden sopimuspuolina olevissa valtioissa, johtavissa menettelyissä noudatetaan kontradiktorista periaatetta. Sen noudattaminen oikeuttaa liberaalin lähestymistavan tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon.[24]

41. Toisaalta haastehakemuksen tai vastaavan asiakirjan on johdettava täytäntöönpanokelpoisen tuomioistuinratkaisun antamiseen, joten se koskee lähtökohtaisesti pääasiamenettelyä. Sen on vähintäänkin koskettava kansallisen oikeuden mukaan pakollista edeltävää menettelyä, joka toteutetaan jo ennen varsinaisen pääasiamenettelyn aloittamista,[25] tai menettelyä, joka mahdollistaa toiminnallisen yhtenäisyyden tai joka ei ainakaan ole itsenäinen suhteessa pääasiamenettelyyn.

[20] Tavoitteena oli torjua ongelmia, jotka aiheutuivat vireilletuloajankohdan määrittämisessä esiintyneistä kansallisista eroista, määrittää kyseinen ajankohta itsenäisesti ja vähentää siten oikeudellista epävarmuutta, jota aiheutui jäsenvaltioiden hyvin erilaisista säännöksistä, joiden mukaisesti määritettiin ajankohta, jona asian katsottiin tulleen vireille. Unionin tuomioistuimen mukaan kyseisen artiklan tavoitteena on mahdollistaa sen ajankohdan, jona asian katsotaan tulevan vireille tuomioistuimessa, helppo ja yhtenäinen tunnistaminen (ks. tuomio HanseYachts, 30 ja 35 kohta).

[21] Tuomion HanseYachts tuomiolauselma.

[22] Se, ettei vastapuoli ole käyttänyt niitä, ei sen sijaan voi vaikuttaa kyseisen asiakirjan luonnehdintaan, koska tämän prosessuaalisen oikeuden käyttö perustuu omaan tahtoon.

[23] Tuomiossa Hengst Import kyseessä olevan tapauksen yhteydessä on mainittava esimerkkinä ”decreto ingiuntivo”, josta todettiin, että se on sellaisenaan yksinkertainen lomake ja ettei sitä voida ymmärtää ilman sitä koskevaa hakemusta. Vastaavasti jos tiedoksi annetaan pelkkä hakemus ilman decreto ingiuntivoa, vastapuoli ei voi tietää, onko tuomioistuin hyväksynyt vai hylännyt hakemuksen. Näin ollen näitä kahta asiakirjaa yhdessä pidettiin haastehakemuksena (kyseisen tuomion 20 kohta).

[24] Ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 21.5.1980, Denilauler (125/79, EU:C:1980:130, 13 kohta).

[25] Kuten Sveitsin oikeuden mukaan lähtökohtaisesti pakollisessa sovittelumenettelyssä, johon sovelletaan kontradiktorista periaatetta ja jonka noudattamatta jättäminen aiheuttaa mahdollisen myöhemmän kanteen tutkimatta jättämisen (ks. tuomio Schlömp, 53 kohta).

42. On kuitenkin todettava, että mikään näistä oikeuskäytäntöön sisältyvistä esimerkeistä ei koske suoraan asetuksessa N:o 4/2009 tarkoitetun haastehakemuksen tai vastaavan asiakirjan käsitteen tulkintaa. Kyseisen asetuksen 9 artiklan a alakohdassa tarkoitetun haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitteen tulkinnassa, jota ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta, on siksi tarkasteltava tarvittaessa sitä, voidaanko edellä tämän ratkaisuehdotuksen 31–39 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä tehtäviä päätelmiä soveltaa analogisesti.

B Asetuksen N:o 4/2009 9 artiklan a alakohdassa tarkoitetun haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitteen tulkinta

1. Haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitteen tulkintaa koskevien kriteerien täsmentäminen nykyisen oikeuskäytännön valossa

43. Aluksi on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimivaltasääntöjä koskevia säännöksiä on tulkittava itsenäisesti käyttäen perustana kyseisen asetuksen tavoitteita ja järjestelmää sekä niitä yleisiä periaatteita, jotka ilmenevät kansallisten oikeusjärjestysten muodostamasta kokonaisuudesta. [26]

44. Asetuksen N:o 4/2009 II lukuun, jonka otsikko on ”Toimivalta”, sisältyy 9 artikla, jossa vahvistetaan säännöt sen ajankohdan määrittämiseen, jona asian katsotaan tulleen vireille tuomioistuimessa. Tämä ajankohta on ratkaiseva määritettäessä, onko tuomioistuin toimivaltainen tutkimaan rajat ylittävän riita-asian. Vireilläolovaikutustilanteessa eli silloin, kun eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa pannaan samojen osapuolten välillä vireille samaa asiaa koskevia kanteita, muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on pantu vireille ensimmäisenä, on nimittäin omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely, kunnes on ratkaistu, että tuomioistuin, jossa kanne on pantu ensimmäisenä vireille, on toimivaltainen. [27] Kyseisen asetuksen 9 artiklan a alakohdan mukaan asian katsotaan tulleen vireille tuomioistuimessa ajankohtana, jona haastehakemus tai vastaava asiakirja jätetään tuomioistuimeen.

45. Asetuksessa N:o 4/2009 ei kuitenkaan määritellä haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitettä (eikä myöskään haastehakemuksen käsitettä), jota ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen unionin tuomioistuimelle käsiteltävässä asiassa esittämä kysymys koskee. Kyseisen asetuksen 9 artiklan a alakohdan sanamuodosta ilmenee, että vastaavalla asiakirjalla pannaan asia vireille tuomioistuimessa. Haastehakemuksen samoin kuin vastaavan asiakirjan käsite viittaa siis yleiseen käsitykseen siitä, että kyseessä on asiakirja, jolla menettely pannaan vireille. [28]

46. Kyseisestä menettelystä on todettava, että termi menettely, johon haastetaan, on ymmärrettävä siten, että sillä tarkoitetaan pääasiamenettelyjä, joiden tarkoituksena on määrittää riidan asianosaisten oikeudet ja velvollisuudet antamalla asian käsittelyn päättävä tuomioistuimen

[26] Tuomio 18.12.2014, Sanders ja Huber (C-400/13 ja C-408/13, EU:C:2014:2461, 24 kohta).

[27] Asetuksen N:o 4/2009 12 artiklan 1 kohta.

[28] Gaudemet-Talon, H., ”Les conditions de régularité de la décision étrangère”, teoksessa *Compétence et exécution des jugements en Europe*, 7. painos, LGDJ, Paris-La Défense, 2024. Lisäksi on painotettava, että ilmaisu ”vastaava asiakirja” on aivan ensimmäiseksi sisältynyt Brysselin yleissopimukseen etenkin siitä lähtien, kun Tanska, Irlanti ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta liittyivät siihen vuonna 1978, jotta voitiin ottaa huomioon common law -maiden menettelylliset erityispiirteet. Tämä tarkoittaa, ettei vastaavan asiakirjan käsite voi poiketa haastehakemuksen käsitteestä, vaan se pikemminkin vastaa merkitykseltään läheisesti sitä.

ratkaisu, joka voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön. Haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitettä on siis tulkittava siten, että se koskee tuomioistuimessa vireillä olevaa pääasiaa,[29] jossa on käsiteltävässä tapauksessa kyse elatusvelvoitteista.

47. Haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsite liittyy nähdäkseni väistämättä asian vireillepanoa eli tuomioistuinmenettelyn, jonka tarkoituksena on kantajan vaatimukset täyttävän täytäntöönpanokelpoisen tuomion saaminen, alkamista vastaaviin *vaikutuksiin*.[30] Koska menettely johtaa tuomioistuimen ratkaisuun, sen vireille panevan asiakirjan on oltava osa kontradiktorista menettelyä, eli vastapuolelle on annettava mahdollisuus valmistautua esittämään puolustuksensa ennen kuin häntä vastaan annetaan täytäntöönpanokelpoinen tuomio.

48. Tätä tulkintaa tukee asetuksen N:o 4/2009 9 artiklan a alakohdan sanamuoto, jonka mukaan asian katsotaan tulleen vireille tuomioistuimessa ajankohtana, jona haastehakemusta vastaava asiakirja jätetään tuomioistuimeen, minkä jälkeen se on annettava tiedoksi vastaajalle.

49. Asetuksen N:o 4/2009 9 artiklan a alakohdan asiayhteys, jossa korostetaan kontradiktorisen periaatteen noudattamisen merkitystä, tukee tätä tulkintaa ja mahdollistaa lisäksi haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitteen yhtenäisen tulkinnan kyseisessä asetuksessa. Kyseisen asetuksen 19 artiklan 1 kohdan a alakohdassa,[31] joka koskee vastaajan, joka ei tullut saapuville alkuperäjäsenvaltiossa, oikeutta pyytää ratkaisun uudelleentarkastelua kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, mainitaan nimittäin tilanne, jossa haastehakemusta tai sitä vastaavaa asiakirjaa ei ole annettu tiedoksi riittävän ajoissa ja sellaisella tavalla, että vastaaja olisi voinut vastata siihen. Tällaisessa tilanteessa vastaajalla on oikeus pyytää uudelleentarkastelua nimenomaan siksi, että häntä vastaan annetussa tuomioistuimen ratkaisussa ei ole kunnioitettu hänen puolustautumisoikeuksiaan. Sama pätee kyseisen asetuksen 24 artiklaan,[32] jonka otsikkona on ”Tunnustamisesta kieltäytymisen perusteet” ja jonka ensimmäisen kohdan b alakohdassa säädetään, että ratkaisua ei tunnusteta, jos haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ei ole annettu tiedoksi vastaajalle niin hyvissä ajoin ja siten, että vastaaja olisi voinut vastata asiassa.

50. Asetuksen N:o 4/2009 tavoitteisiin, joita ovat kansainvälisten elatussaatavien perinnän helpottaminen mahdollisimman suuressa määrin,[33] elatusvelkojien etujen suojaaminen ja hyvän oikeudenkäytön edistäminen,[34] ei myöskään saa pyrkiä millään tavoin heikentämällä puolustautumisoikeuksia.[35] Tästä syystä pidän kyseisen asetuksen tavoitteiden mukaisena päätelmää, jonka mukaan kyseisen asetuksen 9 artiklan a alakohdassa tarkoitetun haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitteen tulkinnassa on lähinnä tutkittava, onko sillä vastaavat vaikutukset kuin asian vireillepanolla, jonka tarkoituksena on saada täytäntöönpanokelpoinen tuomio, jossa hyväksytään kantajan vaatimukset. Tämän päätelmän etuna on myös se, että se lisää haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitteen tulkintaa koskevien kriteerien ennakoitavuutta, sillä samoja kriteerejä sovelletaan asiakirjaan, joka on toimitettu odotetun lopputuloksen saamiseksi pääasiamenettelyssä.

[29] Ks. vastaavasti ja analogisesti Law, St., ”Article 32”, teoksessa Requejo Isidro, M. (toim.), *Brussels I bis: a commentary on Regulation (EU) No 1215/2012*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2022, s. 500–505.

[30] On selvää, että vaikka tämä on kanteen nostavan henkilön tavoitteena, asian käsittely voi päättyä myös hänen vaatimustensa hylkäämiseen.

[31] Kyseinen artikla sisältyy IV luvussa, joka koskee päätösten tunnustamista, täytäntöönpanokelpoisuutta ja täytäntöönpanoa, olevaan 1 jaksoon, jonka otsikko on ”Sellaisessa jäsenvaltiossa tehdyt päätökset, jota vuoden 2007 Haagin pöytäkirja sitoo”.

[32] Kyseinen artikla sisältyy IV luvun 2 jaksoon, jonka otsikko on ”Sellaisessa jäsenvaltiossa tehdyt päätökset, jota vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido”.

[33] Asetuksen N:o 4/2009 johdanto-osan 31, 33 ja 45 perustelukappale ja tuomio 9.2.2017, S. (C-283/16, EU:C:2017:104, 33 kohta).

[34] Asetuksen N:o 4/2009 johdanto-osan 15 perustelukappale.

[35] Ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 14.12.2006, ASML (C-283/05, EU:C:2006:787, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51. Edellä tämän ratkaisuehdotuksen 31–39 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä tehtäviä päätelmiä voidaan soveltaa käsiteltävässä asiassa tässä merkityksessä.

52. Tältä osin on aiheellista korostaa, että unionin tuomioistuimella on ollut jo tilaisuus täsmentää, että sen oikeuskäytäntö, joka koskee elatusvelvoitteeseen liittyvää toimivaltaa koskevia määräyksiä tai säännöksiä, jotka sisältyvät Brysselin yleissopimukseen tai Brysselin yleissopimuksen seuraajana olevaan asetukseen N:o 44/2001, on edelleen merkityksellistä asetuksen N:o 4/2009 vastaavien säännösten arvioimiseksi.[36] Edellä tämän ratkaisuehdotuksen 40 kohdassa tiivistetysti esitettyjä oikeuskäytännöstä tehtäviä päätelmiä voidaan siis nähdäkseni soveltaa suoraan, vaikka tässä oikeuskäytännössä kyseessä olevissa asiayhteyksissä ja oikeudellisissa välineissä on eroja.

53. Lisäksi Lugano II -yleissopimuksen ja muiden oikeudellisten välineiden, erityisesti asetuksen N:o 44/2001 – ja siis myös asetuksen N:o 4/2009 –,[37] joka sisältää vastaavia säännöksiä, yhdenmukaisen tulkinnan tärkeys on vahvistettu useaan otteeseen oikeuskäytännössä.[38] Se, että näissä oikeudellisissa välineissä, joita on tulkittu edellä tämän ratkaisuehdotuksen 35–39 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä, käytetään (lähes) identtistä terminologiaa, puoltaa sitä, että unionin tuomioistuin tulkitsee kyseisiä välineitä mahdollisimman samalla tavalla kuin asetusta N:o 4/2009, jota sen on tulkittava käsiteltävässä asiassa. Lisäksi näiden määräysten ja säännösten yhdenmukainen tulkinta on oikeutettua, kun otetaan huomioon kyseisten välineiden tavoitteet, kun niillä pyritään yleisesti varmistamaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen ratkaisujen vapaa liikkuvuus.[39]

54. Lisäksi on todettava, että kuten valmisteluasiakirjoista ilmenee, asetuksen N:o 4/2009 9 artiklan sanamuoto on identtinen asetuksen N:o 44/2001 entisen 30 artiklan sanamuodon kanssa. Tästä voidaan nähdäkseni päätellä, että lainsäätäjä halusi yhdenmukaistaa tämän artiklan tulkintaa asetusta N:o 4/2009 edeltäneiden tuomioistuimen toimivaltaan liittyneiden oikeudellisten välineiden tulkinnan kanssa.[40]

55. On kuitenkin painotettava, että edellä tämän ratkaisuehdotuksen 31–39 kohdassa esitetyt haastehakemuksen tai vastaavan asiakirjan käsitteen tulkintaa koskevat kriteerit on annettu tapauskohtaisessa tulkinnassa. Tällainen lähestymistapa on toki oikeutettu niiden kansallisten järjestelmien, joiden asiakirjoista kyseisissä asioissa oli kyse, erityispiirteiden vuoksi. Se on kuitenkin mielestäni johtanut tietyssä määrin abstraktien kriteerien laadintaan tarkasteltaessa erityisesti toiminnallista yhtenäisyyttä kahden menettelyn välillä tai yhden menettelyn

[36] Tuomio 18.12.2014, Sanders ja Huber (C-400/13 ja C-408/13, EU:C:2014:2461, 23 kohta).

[37] Katso tästä edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteet 6 ja 15.

[38] Ks. esim. tuomio 2.5.2019, Pillar Securitisation (C-694/17, EU:C:2019:345, 27 kohta) ja tuomio 30.9.2021, Commerzbank (C-296/20, EU:C:2021:784, 33 kohta). Yleisemmin voidaan todeta, että unionin tuomioistuimen tulkinta näistä oikeudellisista välineistä jonkin säännöksistä ja määräyksistä koskee myös niistä muiden säännöksiä ja määräyksiä, mikäli näiden säännösten ja määräysten voidaan katsoa vastaavan toisiaan (tuomio 6.6.2024, Geterfer, C-381/23, EU:C:2024:467, 24 kohta).

[39] Ks. Brysselin yleissopimuksen johdanto, Lugano II -yleissopimuksen johdanto ja asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan kuudes perustelukappale. Tästä on huomautettava, että jotta edellä tämän ratkaisuehdotuksen 50 kohdassa mainitut asetuksen N:o 4/2009 päätavoitteet voidaan saavuttaa, kyseisellä asetuksella pyritään siis väistämättä varmistamaan siviilioikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vapaa liikkuvuus. Sillä on siis sama tavoite kuin muilla oikeudellisilla välineillä, joita on tulkittu edellä tämän ratkaisuehdotuksen 31–39 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä.

[40] Ks. komission lainsäädäntöehdotus KOM(2005) 649. Tässä yhteydessä on korostettava, että asetuksen N:o 4/2009 antamismenettelyssä Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunta ehdotti 9 artiklan poistamista sillä perusteella, että siinä toistettiin lähes sanatarkasti entinen asetuksen N:o 44/2001 30 artikla, minkä vuoksi se oli tarpeeton. Tätä ehdotusta, joka toistettiin 13.12.2007 annetussa Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselmassa, ei kuitenkaan sisällytetty asetuksen lopulliseen versioon. Näiden kahden oikeudellisen välineen voidaan siis todeta vastaavan erittäin pitkälti toisiaan, minkä vuoksi ensin mainitun tulkinnasta tehtäviä päätelmiä voidaan lähtökohtaisesti soveltaa jälkimmäisen tulkintaan.

itsenäisyyttä suhteessa toiseen. Jotta näitä kriteerejä voidaan soveltaa käsiteltävässä asiassa, unionin tuomioistuimen on siis väistämättä arvioitava, voidaanko niiden ulottuvuutta täsmentää. Tämä täsmennys on mielestäni toivottavaa uusimman oikeuskäytännön soveltamisen kannalta.

56. Suosittelen tässä yhteydessä lähestymistapaa, joka perustuu tarkastellulla asiakirjalla vireille pannun menettelyn luonteeseen ja jonka avulla voidaan määrittää, onko näiden kahden menettelyn välillä toiminnallinen yhtenäisyys vai onko toinen itsenäinen suhteessa toiseen. On mielestäni ratkaisevan tärkeää määrittää erityisesti se, kuuluuko menettely, jota luonnehdittava asiakirja koskee, pääasiamenettelyyn ja onko sillä siten samat tai vastaavat vaikutukset kuin asian vireillepanolla, jonka tarkoituksena on saada kantajan vaatimukset täyttävä täytäntöönpanokelpoinen tuomio.

57. Kriteerit, jotka koskevat muun muassa i) sitä, että vastapuolelle annetaan tiedoksi oikeusriidan olennaiset seikat sisältävä asiakirja, jolla ilmoitetaan asian vireille saattamisesta häntä vastaan, ii) sitä, että vastapuolelle annetaan myös mahdollisuus organisoida puolustuksensa siltä osin kuin asian vireillepanolla pyritään kantajan vaatimukset täyttävään ratkaisuun iii) ennen kuin annetaan täytäntöönpanokelpoinen tuomio, jossa hyväksytään tai hylätään hakijan vaatimukset, sekä iv) sitä, että vastapuolelle annetaan mahdollisuus valittaa tuomiosta, osoittavat mielestäni selvästi pääasiamenettelyn tuottamat vaikutukset. Näihin kriteereihin voitaisiin lisätä vielä muita kriteerejä, joilla voidaan tarvittaessa ottaa huomioon erityistilanteita, kuten menettelyn vapaaehtoisuus tai pakollisuus, riippumatta siitä, onko kyseessä oikeudenkäyntiä edeltävä menettely vai oikeudenkäyntimenettely.

58. Korostan kuitenkin, että edellä esittämäni päättelyn tarkoituksena ei ole rajata täydellisesti kaikkia kriteerejä, jotka ovat merkityksellisiä haastehakemusta vastaavan asiakirjan luonnehdinnassa, tai ainoastaan merkityksellisiä kriteerejä. Pyrin ainoastaan antamaan esimerkkejä, jotka eivät ole tyhjentäviä, konkreettisista kriteereistä, jotka voisivat nykyisen oikeuskäytännön valossa selkeyttää sen määrittämistä, millaisia vaikutuksia menettelyn, joka on pantu vireille mahdollisesti haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitteeseen kuuluvalla asiakirjalla, olisi tuotettava. Painotan tässä yhteydessä lisäksi, että on olennaisen tärkeää tarkastella kyseessä olevan menettelyn ja itse asiakirjan luonnetta sekä niiden mahdollisesti tuottamia vaikutuksia.

59. Näiden seikkojen valossa on määritettävä, kuuluuko oikeusapuhakemus haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitteeseen.

2. Sen seuraukset, että haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitteen tulkintaa koskevia kriteereitä sovelletaan oikeusapuhakemukseen

60. ZPO:sta, luettuna yhdessä FamFG:n kanssa, ilmenee, että oikeusapua voidaan Saksan oikeuden mukaan myöntää asianosaiselle, joka ei henkilökohtaisen ja taloudellisen tilanteensa vuoksi voi vastata oikeudenkäyntikuluista, jos aiotulla oikeussuojakeinolla tai puolustautumiskeinolla on riittävät menestymisen mahdollisuudet eikä se vaikuta aiheettomalta.[41] Hakemuksessa on esitettävä riidan tiedot ja mainittava todisteet.[42] Vastapuolelle on annettava mahdollisuus ottaa kantaa siihen, täyttyvätkö oikeusavun myöntämisen edellytykset.[43] Tämä vastapuolelle annettava mahdollisuus saada tieto oikeusapuhakemuksen

41 ZPO:n 114 §:n 1 momentti.

42 ZPO:n 117 §:n 1 momentti.

43 ZPO:n 118 §:n 1 momentti.

jättämisestä ja siis riitaa koskevista tiedoista on nimenomaan Saksan oikeuden erityispiirre, joka herättää epäilyksiä tämän pyynnön luonnehdinnasta asetuksen N:o 4/2009 9 artiklan a alakohdan perusteella.

61. Aluksi on huomautettava, että Saksan oikeuden perusteella oikeusapuhakemuksella ei selvästikään voida sellaisenaan panna asiaa vireille. Edellä tämän ratkaisuehdotuksen 44–58 kohdassa esitetyistä syistä on määritettävä, mitkä vaikutukset oikeusapuhakemus ja sen perusteella käynnistyvä menettely voivat tuottaa. Toisin sanoen on pohdittava, voiko tällaisella hakemuksella aloitettavalla menettelyllä olla vastaavia vaikutuksia kuin pääasiamenettelyn vireillepanolla, jotta voitaisiin katsoa, että kyseisellä hakemuksella aloitetulla menettelyllä on toiminnallinen yhtenäisyys pääasiamenettelyn kanssa tai ettei se ole itsenäinen suhteessa siihen.

62. Tässä tilanteessa on ensinnäkin tarkasteltava oikeusapuhakemuksen sisältöä, jonka perusteella Saksan hallitus ja pääasian hakija katsovat, että kyseinen hakemus kuuluu haastehakemusta vastaavan asiakirjan käsitteeseen. Tältä osin on varmaa, että kyseisessä hakemuksessa on esitettävä riidan tiedot ja mainittava todisteet, ja ne esitetään luonnoksen muodossa. Kuten Saksan hallitus lähinnä väittää, tällä menettelyllä on siis tietty läheisyys tai yhteys pääasiamenettelyn vireillepanoon.

63. Näiden seikkojen esittämisellä oikeusapuhakemuksen liitteenä olevassa luonnoksessa on kuitenkin aivan toinen tavoite kuin niiden esittämisellä varsinaisen pääasiamenettelyn vireille panevassa asiakirjassa eli kannekirjelmässä. Oikeusapuhakemusta käsittelevän tuomioistuimen on nimittäin voitava näiden seikkojen perusteella varmistaa, että oikeusavun myöntämisen jälkeen suunnitteilla olevan kanteen riittäviin menestymismahdollisuuksiin ja aiheellisuuteen liittyvät edellytykset täyttyvät. Suunnitellun kanteen asiakysymyksen perusteltavuutta ei sen sijaan arvioida, eikä mitään osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia koskevaa tuomioistuimen pääasiaratkaisua anneta.

64. Näiden seikkojen esittäminen ei tietenkään millään tavoin velvoita elatusvelkojaa noudattamaan niitä sanatarkasti, jos hän päättää panna vireille pääasiamenettelyn oikeusavun myöntämisen jälkeen. Näin ollen elatusvelvollisuutta koskevan vaatimuksen sisältö voi tässä myöhemmässä menettelyssä poiketa oikeusapuhakemuksen sisällöstä.[44] Oikeusapuhakemusta käsiteltäessä arvioidaan erityisesti oikeusavun hakijan henkilökohtaista ja taloudellista tilannetta, koska oikeusavun myöntämistä koskevalla menettelyllä pyritään takaamaan yhdenvertaisuus oikeussuojan saamisessa ja varmistamaan vähävaraisten henkilöiden mahdollisuus vaatia oikeuksiaan tuomioistuimessa.

65. Tällaisissa olosuhteissa vaikutuksia, jotka on vastapuolelle Saksan oikeudessa annetulla mahdollisuudella esittää kantansa oikeusavun myöntämisedellytysten täyttymisestä, ei mielestäni voida rinnastaa puolustautumisoikeuksien käytöstä pääasiamenettelyssä aiheutuviin vaikutuksiin,

[44] Saksan hallitus korosti istunnossa, että jos oikeusapu myönnetään, pääasiamenettely koskee ainoastaan pyynnössä esitettyjä vaatimuksia. Ymmärrän, ettei elatusvelvoitteeseen liittyvän kanteen nostamiseen myönnettyä oikeusapua voida käyttää esimerkiksi ympäristönsuojelua koskevaan kanteeseen. Sovelletaanko tätä rajoitusta kuitenkin myös silloin, kun vaatimuksia täydennetään tai velallisia tai muita tietoja muutetaan siten, että ne poikkeavat kannekirjelmässä oikeusapuhakemukseen liitetystä elatusavun muuttamista koskevasta hakemusluonnoksesta, jos elatusvelkojan mielestä nämä muutokset parantavat hänen pääasiakanteensa menestymismahdollisuuksia? Tuskin sovelletaan. Jos oikeusapuhakemusta, johon on liitetty luonnoksena elatusavun muuttamista koskeva hakemus, joka on tarkoitus toimittaa virallisesti, jos oikeusapu myönnetään, pidettäisiin haastehakemusta vastaavansa asiakirjana, miten näitä muutoksia olisi silloin kohdeltava? Katsottaisiinko niiden muuttavan tätä asiakirjaa? Jos katsottaisiin, miten niitä olisi kohdeltava pääasiamenettelyssä? Nämä ovat vain joitakin esimerkkejä käytännön vaikeuksista, joita aiheutuisi oikeusapuhakemuksen pitämisestä haastehakemusta vastaavana asiakirjana.

koska näillä kahdella menettelytyypillä on erilainen tarkoitus.[45] Suppeassa merkityksessä ja Saksan oikeuden menettelyllisestä erityispiirteestä huolimatta oikeusapumenettely koskee siis yksipuolisesti ainoastaan sen hakijaa. Se ei näin ollen tuota mitään vaikutusta vastapuolta vastaan.

66. Toiseksi on tarkasteltava oikeusapuhakemuksen toimittamistapojen seurauksia, nimittäin sitä, että vastapuolelle ilmoitetaan tällaisen hakemuksen jättämisestä ja että ilmoitukseen liitetään luonnoksena elatusavun muuttamista koskeva hakemus. Saksan hallitus ja pääasian hakija vetoavat toimittamistapoihin väittäessään, että ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava myöntävästi. Kuten istunnossa selvennettiin, kyse ei ole tiedoksiannosta sanan suppeassa merkityksessä vaan pelkästä epävirallisesta vastapuolelle tiedottamisesta.

67. Tällaiset oikeusapuhakemuksen toimittamistavat eivät kuitenkaan voi tuottaa vaikutuksia, jotka vastaavat haastehakemuksen virallisen tiedoksiannon tuottamia vaikutuksia. Ne päinvastoin korostavat lisää näiden vaikutusten erilaista luonnetta, nimittäin sitä, että oikeusapuhakemuksen toimittamisella on tarkoitus antaa vastapuolelle mahdollisuus esittää tehdyn hakemuksen perusteella kantansa oikeusavun myöntämistä koskevien edellytysten täyttymisestä. Haastehakemuksen tiedoksi antamisella pyritään sitä vastoin takaamaan oikeusriidan toisen osapuolen puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen.

68. Etenkin oikeusapuhakemuksen toimittamistapojen perusteella on siis pääteltävä, että kun vastapuoli voi Saksan oikeuden mukaan esittää kantansa oikeusapuhakemuksen hyväksymisedellytysten täyttymisestä, sen vaikutuksia ei voida rinnastaa pääasiamenettelyn vireille panevan asiakirjan tuottamiin vaikutuksiin.

69. Kolmanneksi ja viimeiseksi oikeusapuhakemuksen vireillepanosta tuomioistuimessa on todettava, että asian vireilläolo tuomioistuimessa vaikuttaa päättyvän lähtökohtaisesti silloin, kun se antaa ratkaisun, jolla hakemus joko hyväksytään tai hylätään. Saadakseen asiassa pääasiaratkaisun elatusvelkojan on nimittäin nostettava oikeusapuhakemuksesta erillinen kanne. Pitää paikkansa, että elatusvelkoja on pannut vireille pääasiaa koskevan menettelyn. On kuitenkin huomautettava, ettei oikeusavun saajalla ole mitään velvollisuutta tehdä niin saatuaan oikeusapua.[46] Pääasiamenettelyn vireillepano riippuu joka tapauksessa hänen tahdostaan eli on luonteeltaan epävarmaa.

70. Näissä olosuhteissa oikeusavun myöntämistä koskevan menettelyn ja pääasiamenettelyn välinen yhteys tai läheisyys ei ole sellaisenaan riittävä peruste katsoa, että jälkimmäinen on tullut vireille siinä vaiheessa, kun oikeusapuhakemusta koskeva menettely on pantu vireille kyseisessä valtiossa. Tosiasiallisesti näillä kahdella menettelyllä on erilaiset vaikutukset sekä elatusvelkojan että -velallisen kannalta.

71. Toisin kuin Saksan hallitus väittää, elatusvelkojan suojelua koskevalla asetuksen N:o 4/2009 tavoitteella sekä kyseisessä asetuksessa elatusvelkojalle annetulla mahdollisuudella valita toimivaltainen tuomioistuin ja siten sovellettava laki ei voida kumota päätelmää, jonka mukaan oikeusapuhakemus ei ole haastehakemusta vastaava asiakirja. On kuitenkin myönnettävä, että tässä tapauksessa Saksan oikeudessa on todellakin ongelma, sillä vähävarainen elatusvelkoja voi joutua epäedulliseen asemaan in futurum vastapuoleen nähden.

[45] Yleisesti ottaen ei voida sulkea pois kysymystä siitä, voidaanko tällaisessa oikeusapuhakemusta koskevassa menettelyssä todellakin puhua vastapuolesta, koska tätä osapuolta vastaan ei ole esitetty mitään vaatimusta. Vaikka häntä pidettäisiin oikeusapuhakemuksen hyväksymistä koskevassa menettelyssä vastapuolena in futurum, hänellä ei mielestäni ole tämän aseman perusteella kuitenkaan mitään sellaista menettelyllistä oikeutta, jonka vuoksi hänet voitaisiin rinnastaa kontradiktorisessa pääasiamenettelyssä tarkoitettuun tosiasialliseen vastaajaan.

[46] Hän voi nimittäin esimerkiksi päättää pyrkiä sovintoratkaisuun tai yksinkertaisesti luopua kokonaan kanteen nostamisesta.

72. Kuten Saksan hallitus lähinnä selittää, elatusvelkoja voi menettää oikeutensa valita toimivaltainen tuomioistuin ja siten sovellettava laki, kun elatusvelalliselle annetaan mahdollisuus ottaa kantaa elatusvelkojan oikeusapuhakemuksen perusteltavuuteen.[47] Tällainen tilanne voisi syntyä, jos tämä velallinen nostaisi pääasiakanteen hyötyäkseen käytettävissään olevista tiedoista ja kiertääkseen velkojan valinnan, kun taas velkoja joutuu taloudellisten varojen puuttuessa odottamaan oikeusavun myöntämistä, jolloin hän hakemusta jättäessään paljastaa aikovansa mahdollisesti haastaa velallisen oikeuteen.

73. Tämä ongelma näyttää kuitenkin johtuvan Saksan lainsäädännöstä, jossa säädetään menettelyllisestä erityispiirteestä, joka koskee vastapuolelle annettua mahdollisuutta esittää näkemyksensä lähtökohtaisesti yksipuolisessa menettelyssä. Tämän menettelyn pitäisi koskea yksinomaan oikeusavun hakijaa, joka on oikeusavun myöntämistä tai hylkäämistä koskevan päätöksen ainoa adressaatti.[48]

74. Elatusvelkojan ja -velallisen etujen suojaamisen välillä on mielestäni löydettävä tietty tasapaino, kun otetaan huomioon erityisesti oikeusavun hakumenettelyn erityispiirteet. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään kysymykseen annettavassa vastauksessa on nimittäin ehdottomasti punnittava näiden kahden osapuolen etuja. Ei voida sulkea pois sitä, että velallinen valitsee menettelytavan, jolla se pyrkii kiertämään elatusvelkojan tekemän sovellettavan lain valinnan, saatuaan tietoonsa velkojan aikomuksen haastaa hänet oikeuteen. Vaikka asetuksessa N:o 4/2009 kiellettäisiin tällainen menettelytapa, mikään ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvä seikka ei kuitenkaan viittaa siihen, että velallinen olisi nostanut kanteen vilpillisessä tarkoituksessa.

75. Saksan oikeuteen näyttää sisältyvän lisäksi mekanismi, jolla heikompana osapuolena pidettävää elatusvelkojaa suojataan siltä riskiltä, että vastapuoli käyttää menettelyä strategisiin tarkoituksiin. FamFG:n 77 §:n 1 momentista ilmenee nimittäin, että tuomioistuin voi evätä vastapuolelta mahdollisuuden ottaa kantaa oikeusavun myöntämisedellytysten täyttymiseen, jos tämä vaikuttaa erityisistä syistä epätarkoituksenmukaiselta. Tällaisen suojan avulla asetuksen N:o 4/2009 tavoitteet voisivat nähdäkseni toteutua täysin.[49]

76. Joka tapauksessa päinvastaisella näkemyksellä olisi se merkittävä käytännön seuraus, että unionin oikeus pirstoutuisi kunkin kansallisen oikeusjärjestyksen omien menettelysääntöjen perusteella, mikä ei ole mielestäni oikeutettua asetuksen N:o 4/2009 9 artiklan a alakohdan sanamuodon eikä asiayhteyden perusteella. Sitä ei voida perustella myöskään kyseisen asetuksen

[47] Tässä yhteydessä on pantava merkille, että asetuksessa N:o 4/2009 säädetään vaihtoehtoisista toimivaltaperusteista, mistä on osoituksena se, että kyseisen asetuksen 3 artiklassa käytetään konjunktiota ”tai” kunkin perusteen maininnan jälkeen (tuomio 17.9.2020, Landkreis Harburg (Elatusvelkojan saatavan siirtyminen julkisyhteisölle), C-540/19, EU:C:2020:732, 29 kohta), ja nämä toimivaltaperusteet ovat keskenään samanarvoisia (tuomio 5.9.2019, R (Vanhempainvastuu ja elatusvelvollisuus), C-468/18, EU:C:2019:666, 45 kohta). Elatusvelkojalle annetaan näin ollen kantajana mahdollisuus esittää elatusvelvollisuutta koskeva vaatimuksensa muun muassa kyseisen asetuksen 3 artiklan a ja b alakohdassa lueteltujen erilaisten toimivaltaperusteiden nojalla, nimittäin joko vastaajan asuinpaikan tai oman asuinpaikkansa tuomioistuimessa. Tämän valinnan merkitys elatusvelkojan suojaamiseksi vastaa lisäksi vuoden 2007 Haagin pöytäkirjaa, johon asetuksella N:o 4/2009 on unionin tuomioistuimen mukaan kiinteä yhteys (tuomio 7.6.2018, KP, C-83/17, EU:C:2018:408, 49 kohta). Unionin tuomioistuin on näin ollen todennut, että kyseisessä pöytäkirjassa annetaan elatusapuun oikeutetulle de facto mahdollisuus valita vaatimuksensa osalta sovellettava laki, koska siinä määrätään, että tuomioistuinvaltion lakia sovelletaan ensisijaisesti sen valtion lain sijaan, jossa elatusapuun oikeutetun asuinpaikka on, kun hän esittää vaatimuksensa elatusvelvollisen asuinpaikan toimivaltaisessa viranomaisessa (ks. vastaavasti tuomio 20.9.2018, Mölk, C-214/17, EU:C:2018:744, 31 ja 32 kohta).

[48] Istunnossa käydyn tiedonvaihdon perusteella ei voida sulkea pois sitä, että tämä on pitkälti pelkästään Saksan oikeuden erityispiirre. Kyseessä on käsittääkseni kuitenkin hyvin poikkeuksellinen tapaus, kun tarkastellaan kaikkia jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksiä. Tämä ei mielestäni vaikuta missään tapauksessa siihen, että jäsenvaltioiden on varmistettava unionin asetusten tavoitteiden tehokkuus oman kansallisen oikeutensa puitteissa.

[49] Tällöin varmistetaan myös, että asetus N:o 4/2009 pannaan täytäntöön noudattamalla Euroopan unionin perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 16.7.2015, A, C-184/14, EU:C:2015:479, 46 kohta).

tavoitteilla, joilla pyritään muun muassa takaamaan oikeusvarmuus tällaisissa asioissa. Unionin tuomioistuin on tästä syystä jo pitkään korostanut, että toimivaltasääntöjä on tärkeää tulkita itsenäisesti.

77. Oikeusapuhakemus ei siten nähdäkseni ole asetuksen N:o 4/2009 9 artiklan a alakohdassa tarkoitettu vastaava asiakirja. Tätä päätelmää ei voida kumota Saksan hallituksen argumentilla, jonka mukaan tämä hakemus voidaan rinnastaa kanteen nostamiseen, koska se keskeyttää vanhentumisen. Oikeusapuhakemuksen jättämisestä johtuvalla vanhentumisen keskeytymisellä pyritään nimittäin yksinkertaisesti varmistamaan, että vähävaraisten henkilöiden oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi suojataan sen ajanjakson ajan, joka tarvitaan oikeusavun saamista koskevien toimenpiteiden toteuttamiseen. Toisin sanoen tämä keskeyttävä vaikutus on nähdäkseni pakollinen tällaisessa tilanteessa, jotta voidaan varmistaa henkilöiden yhdenvertainen kohtelu heidän mahdollisuudessaan vaatia oikeuksiaan tuomioistuimessa.

78. Täydentävästi on korostettava, että Saksan oikeuden mukaan tuomioistuin tosin voi oikeusapuhakemuksen jättämisen jälkeen kutsua osapuolet suulliseen käsittelyyn, jos on odotettavissa, että asiasta voidaan päästä sopimukseen. Jos tällainen menettely ei ole pakollinen,[50] kuten Saksan oikeudessa ei vaikuta olevan, oikeusavun myöntämistä koskevan menettelyn vaikutuksia ei voida kuitenkaan rinnastaa pääasiamenettelyn vaikutuksiin, jos kyseisen menettelyn soveltaminen kuuluu tuomioistuimen harkintavaltaan.

79. On kuitenkin täsmennettävä, että kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, onko tällainen tulkinta sen kansallisesta oikeudesta hyväksyttävä, koska unionin tuomioistuimella ei vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ole toimivaltaa tulkita jäsenvaltion sisäistä oikeutta.[51]

80. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta, miten tämän oikeusapuhakemuksen luonnehdinta vaikuttaa asian vireilletuloa ja sen toimivallan määrittämistä koskeviin näkökohtiin, mistä on lopuksi muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta.[52] Näin ollen ehdotan, että ottamatta kantaa ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen kansainvälistä toimivaltaa koskeviin seikkoihin unionin tuomioistuin vastaa esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti.

81. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen unionin tuomioistuimelle käsiteltävässä asiassa esittämään ennakkoratkaisukysymykseen on mielestäni vastattava kieltävästi siten, että oikeusapuhakemus, johon on liitetty luonnoksena elatusavun muuttamista koskeva hakemus, joka on tarkoitus toimittaa virallisesti, jos oikeusapu myönnetään, ei ole asetuksen N:o 4/2009 9 artiklan a alakohdassa tarkoitettu vastaava asiakirja.

[50] Ks. analogisesti pakollinen sovittelumenettely tuomiossa Schlömp.

[51] Tuomio HanseYachts, 34 kohta.

[52] Tuomio HanseYachts, 24 kohta.

IV Ratkaisuehdotus

82. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Amtsgericht Schleswigin esittämään kysymykseen seuraavasti:

Oikeusapuhakemus, johon on liitetty luonnoksena elatusavun muuttamista koskeva hakemus, joka on tarkoitus toimittaa virallisesti, jos oikeusapu myönnetään, ei ole toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18.12.2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 9 artiklan a alakohdassa tarkoitettu vastaava asiakirja.